

Langer dan honderd jaar Leghorns

Zoals men weet komen in onze Nederlandse pluimveestandaard verschillende Leghorns voor. Deze onderverdeling is destijds door de Standaardcommissie goed gezien geweest. Men nam toen dit besluit in overleg en samenwerking met de speciaalclubs, die toen in de verschillende delen van ons land bestonden. Men besloot toen tot de volgende onderverdeling: A. Nederlandse Leghorns, B. Engelse Leghorns, C. Amerikaanse Leghorns en D. Duitse Leghorns. Men had er toen zelfs nog meer aan kunnen toevoegen — we denken hierbij aan de Deense Leghorns — doch men heeft hiervan bewust afgezien, aangezien het type van deze „onderrassen” maar betrekkelijk weinig afweek van de Leghorns hiervoren genoemd.

Was deze onderverdeling noodzakelijk zal men zich afvragen. Ja, deze werd aanvaard, omdat er in het uiterlijk van de vier afzonderlijke Leghorn-soorten zulke grote en veelvuldige verschillen bleken te bestaan. Het zou het geheel danig vertroebeld hebben als deze onderverdeling niet was gemaakt. We spreken van een Leghorn-type, b.v. Nederlands of Amerikaans, doch men kan beter spreken van een Leghorn-groep met verschillende onderrassen, die echter in de verschillende landen als Leghorns worden beschouwd.

Ook de kleurslagen van de verschillende onderrassen der Leghorns lopen onderling danig uiteen. Dit komt, omdat zij ontstaan zijn met behulp van allerlei kruisingen. Zo staat vast, dat bij voorbeeld de patrijs en zilverpatrijs Leghorns het bloed voeren van de Phoenix-hoenders, terwijl bij voorbeeld de gestreepte Leghorns de veertekening te danken hebben aan invoering van gestreept Plymouth Rock-bloed.

De Leghorns in Italië

Van oorsprong komen de Leghorns uit Italië, zijn naam ontleent het ras aan de Italiaanse havenstad Livorno (in het Engels Leghorn). Het ras is in de huidige verschijningsvorm niet uit Italië vandaan gekomen. Verschillende navorsingen naar het ras zijn gedaan, doch men vond er geen dieren, die sprekend op de Leghorns geleken. Men kwam er wel geelbenige of nagenoeg geelbenige boerenhoenders van het landhoentype tegen. Wij zijn verschillende malen in Noord-Italië geweest en onze ervaringen stemmen hiermede overeen. We kwamen er alleen een flink ontwikkeld boerenhoen tegen, waaruit men na teeltkeuze en inkruising Leghorns zou kunnen opbouwen, die misschien wat minder bevallig

donkere beenkleur. Ook bonte landhoenders komen voor die in het bezit zijn van rode en witte oorlellen.

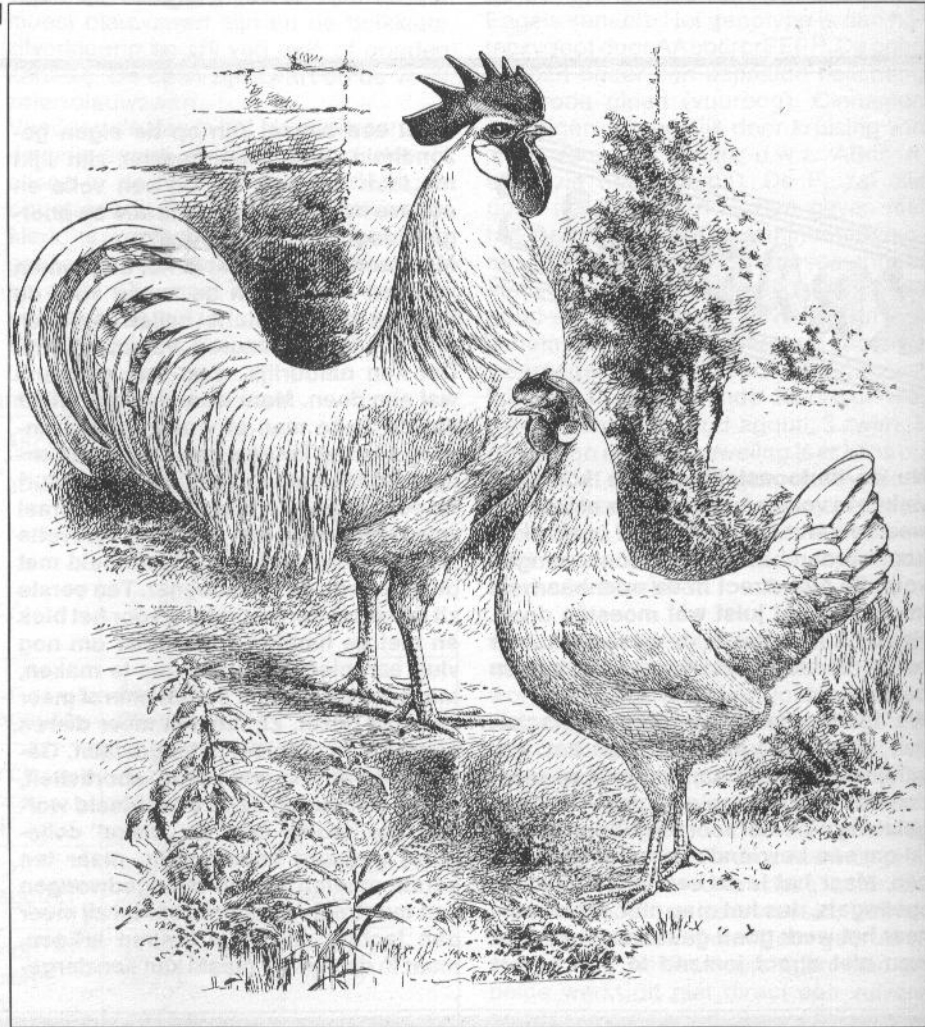
Steeds weer zijn in Italië Leghorns ingevoerd om de aanwezige landhoenders te verbeteren. Deze landhoenders hadden een hoge eierproductie evenals een voldoende eigrootte.

Wanneer kwamen de Leghorns naar Amerika?

Het is nu ongeveer anderhalve eeuw geleden, dat de Leghorns naar Amerika werden gebracht en vandaar uit, ongeveer vijftien jaar later hun weg vonden naar Engeland. In die dagen zijn in de Amerikaanse pluimveebladen zeer verhitte discussies over dit ras gevoerd.

Met zekerheid is niet vast te stellen wanneer de eerste Leghorns Amerika hebben bereikt. Zij werden toen ingevoerd vanuit Livorno (= Leghorn). In 1835 ontving een zekere mr. N. O. Ward, een

zouden zijn dan de Amerikaanse Leghorns, doch in algemeen voorkomen zouden gelijken op Ancona's. Opvallend in Italië zijn de vele tarwekleurige hennen en zwartborstig rode hanen. Ook ziet men er zwarte hoenders met een

in die dagen beroemd cracker-bakker, die in Fulton Street in New York City woonde, „bruine” ofwel patrijs Leghorns direct uit Livorno. Mr. Ward gaf direct eieren van zijn dieren af, o.a. aan een zekere mr. J. C. Thompson, die op Staten Eiland woonde. Deze mr. Thompson had grote belangstelling voor de dieren en ontving door middel van een schoonzoon, die scheepskapitein was, nadien nog twee of drie keer dieren direct uit Livorno. Dank zij enige gegevens, die mr. Thompson op papier stelde, weten we nu, dat deze dieren zeer grootkammig waren en de kammen bij de hanen een lengte van 15 cm haalden. De hennen waren zeer vroeg legrijp, dat wil zeggen reeds op een leeftijd van vier maanden. Zoals het echter wel meer in de hoenderwereld is gegaan, ook deze „Livornezen” verdwenen weer van het toneel, zonder ook maar een spoor achter te laten.

Volgens een zekere Nr. W. Simpson te West Farms (N.Y.) zouden omstreeks 1853 de eerste witte Leghorns naar Amerika gekomen zijn. Hij kocht een haan en vier witte hennen. Hierbij — het was een scheepszending — was ook een blauwe hen. Waar deze dieren vandaan zijn gekomen is aan de heer Simpson onbekend gebleven. Deze vogels moeten wit-

te benen gehad hebben. Zij waren wat forser van bouw dan de latere Amerikaanse witte Leghorns. Eerst in 1860 werden de Leghorns op tentoonstellingen gebracht onder de naam „Spanish Fowl”. Deze Spaanse hoenders waren wittangig, witorig en witbenig.

Deze witte Leghorns legden grotere en wittere eieren dan de „bruine” Leghorns, terwijl ze slanker waren en in de kopversierselen op Spaanse hoenders geleken. Uiteindelijk is men het er over eens geworden dat de Leghorns witte oren en gele loopbenen moesten vertonen en als een afzonderlijk ras op tentoonstellingen werden ingezonden. Vanaf dat moment nam de populariteit en kwaliteit van het ras snel toe in de Verenigde Staten. Enige jaren later kwamen de eerste witte Leghorns en weer een paar jaar daarna de bruine Leghorns naar Engeland.

Leghorns in Europa

Uiteraard bereikten de Leghorns uiteindelijk ook West-Europa, d.w.z. het vaste land. Duitsland bleek erg gesteld op dit ras en aldaar werd het ras direct omgedoopt in Italiener (Italianen). In zeer oude pluimveeliteratuur komen reeds geelbenige landhoenders voor, die ruim tweeduizend jaar geleden naar Zuid-

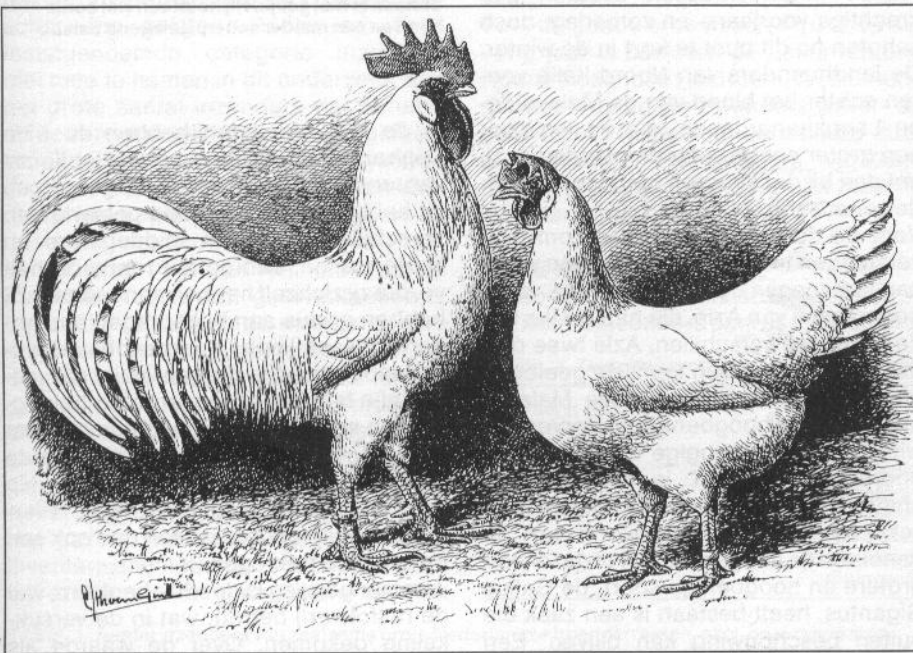
deze zendingen de in Europa aanwezige hoenders weinig beïnvloed, want de meeste hoenders bleven blauw- of grijsbenig. Nog voor de Leghorns via Engeland naar Duitsland kwamen hadden reeds Italiaanse landhoenders dit land weten te bereiken. De Zwitserse pluimveehandelaar A. Rumpf zond een toom hoenders in als „Italienische Landhühner” (Italiaanse Landhoenders) op een tentoonstelling te Dresden en kreeg er een eerste prijs mee. Al spoedig vonden deze hoenders hun verbreiding over Midden- en West-Europa. De Duitse pluimveeboeken uit die dagen vermeldten dit ras. Prof. Bruno Düringen wijdt in zijn boek „Die Geflügelzucht” ongeveer een dozijn pagina's aan deze „Italianen”. De afbeeldingen hierbij geplaatst laten witte dieren zien, groter en hoogbeniger dan landhoenders.

In Engeland verlangde men in die dagen vóór alles flink ontwikkelde hoenders. Men heeft toen in Spaanse hoenders Dorkings ingekruist. Hierdoor werd meer belangstelling voor het ras in Engeland gekweekt. Steeds groter en slanker werden de witte Leghorns. De loopbenen, prachtig geel van kleur, werden dikker. Men had het vermoeden, dat Maleiers waren ingekruist. Of deze laatste veronderstelling op waarheid berust is uiteraard niet na te gaan. Dat men echter iets met Maleiers heeft geprobeerd staat welhaast vast.

Wel schijnt de witte Minorca gebruikt te zijn en dit ras voert enige uiterlijkheden ook aan de Maleier eigen, zoals bij voorbeeld de hoogliggende schouders. Door een wat overdreven fok op beenhoogte en grootte, die nadelig werkte op de nutwaarde van het ras, verdween uiteindelijk dit type weer. In ons land volgde men de Engelse fokrichting van de Leghorns tot de Eerste Wereldoorlog. Men zag toen ook al twee soorten Leghorns hier te lande, namelijk een tentoonstellings- en een bedrijfstype.

De Amerikanen hadden tot die tijd hun Leghorns zoveel mogelijk zuiver gehouden. Kwamen er nieuwe kleurslagen, dan moesten die, wilden zij succes hebben, de witte zoveel mogelijk in alle onderdelen benaderen. Men gaf toen meer de voorkeur aan wat slankere dieren met een lagere staartdracht. Met zekerheid is het niet vast te stellen, doch als men de Amerikaanse Leghorn goed observeert, dan moeten Yokohama's gebruikt zijn om de lager gedragen, rijk ontwikkelde staart te bereiken. Hierdoor is het voor ogen gestelde doel wel bereikt, doch deze inkruising heeft problemen gebracht, evenals destijds bij de inkruising van Phoenix in zilverpatrijs en patrijs Leghorns.

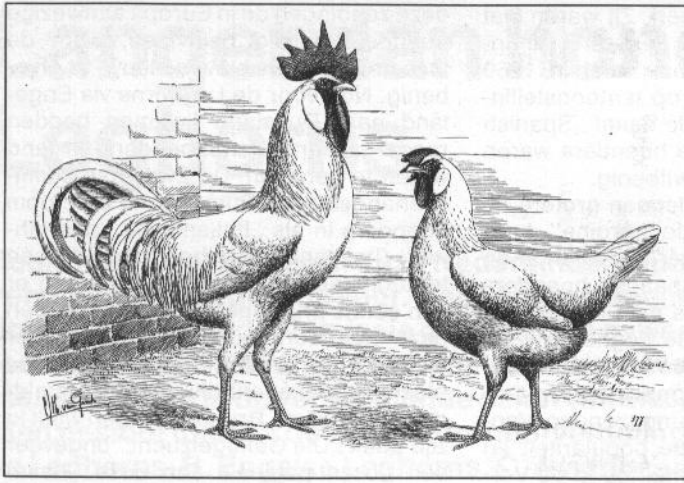
Na de Eerste Wereldoorlog werden in Europa en ook in Amerika ter verhoging van de eierproductie en ook wel ter verbetering van de eigrootte dieren uit bedrijfsstammen ingekruist. Hiervoor im-

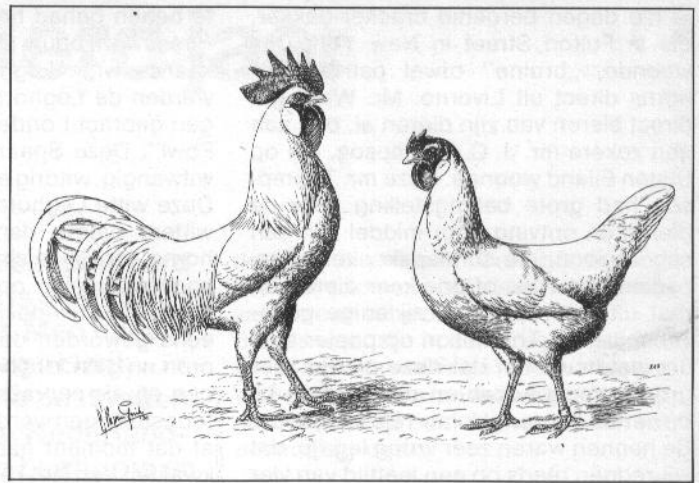
1. Amerikaanse witte Leghorns, zoals het ras tegenwoordig niet meer verlangd wordt, doch verkregen werd toen men uit Italië ontvangen witte Landhoenders op type, bevedering en kopversierselen veredeld had

2. Amerikaanse witte Leghorns van het type, zoals dat met geringe wijzigingen heden ten dage nog in trek is. De tegenwoordige Amerikaanse witte Leghorns lijken wat forser. Dit is te danken aan een vollere bevedering, die destijds bereikt is door inkruising van Yokohama's. Aan dit ras hebben de Amerikaanse witte Leghorns ook hun volle sierbevedering in zadel en staartpartij te danken

Europa kwamen en aldaar spoedig inburgerden. Ook de Romeinen brachten hoenders naar West-Europa, doch het is onbekend gebleven of daartoe ook geelbenige behoorden. Wel staat vast, dat er meer blauwbenige hoenders in Zuid-Europa waren dan hoenders met gele benen. Later nog hebben zendingen hoenders hun weg naar Italië gevonden. Reeds omstreeks het jaar 400 heeft een bisschop vanuit Italië hoenders naar Duitsland en Frankrijk gezonden ter verbreiding van deze soorten. Toch hebben

Leghorns van het Engelse tentoonstellingstype. Dit Leghorn-onderras is groter en forser dan de andere Leghorns. Het ras is bovendien hoger gesteld. Tevens ligt het gewicht veel hoger. In tegenstelling tot de andere Leghorns, die tot de lichte rassen worden gerekend, maakt de Engelse Leghorn door zijn forsheid en groter gewicht deel uit van de groep middelzware rassen

Witte Leghorns van het Nederlandse standaardtype. Dit type laat een behoorlijk ontwikkelde Leghorn zien, die geen overgrote kopversierelen bezit. Van het Duitse type Leghorns hebben we helaas geen goede afbeelding in ons bezit. Deze Leghorn komt echter, in grote lijnen, overeen met de Leghorns van het Nederlandse standaardtype, met dien verstande, dat de borst wat ondieper wordt gedragen, terwijl de staardracht lager, meer fazantachtig, is. In dit Leghorn-onderras komen bovendien enkele kleurslagen voor, die niet te vinden zijn in de andere Leghorns. We denken hierbij aan de „silberflitter” en de „goldflitter”. In het algemeen gezegd lijken deze kleurslagen veel op de zilverpatrijs en patrijs. Om de veren van de hennen komt echter een omzoming voor, de zgn. flittertekening. Ook de haan is niet gelijk. Hij heeft een wat bonte borst en een minder scherp getekend halsbehang

porteerden de Amerikanen zelfs dieren uit produktiestammen uit Engeland en Denemarken.

In die dagen kende men reeds de stamkruisingsmethode van Felch, doch men had nog weinig vernomen over de wijze van vererving van erfactoren, waarop een krachtige en lang aanhoudende leg berust.

De grote belangstelling voor de witte Leghorns zorgde voor een grote verbreiding van het ras. In het begin van deze eeuw was een groot gedeelte van Europa en Amerika in de ban van dit ras geraakt. Hoofdzakelijk berustte deze belangstelling op de legkracht der witte Leghorns, want van een licht ras, waartoe de Leghorn behoort, was de vleeswaarde nimmer van enige betekenis geweest. Als slachthoen is deze rusteloze vogel totaal ongeschikt. Alle energie richt zich op het vroeg legrijp worden van de hennen.

Merkwaardig genoeg deed met de witte Leghorns een ander soort witte veerleur zijn intrede in de hoenderwereld, namelijk hun wit heeft — erfelijk bezien — een overheersend karakter. Onder deze overheersing wordt gezien de dominantie ten opzichte van zwart en ten opzichte van die veerpatronen, die van huis uit zwart in een andere vorm zijn, zoals blauw en gestreept.

Ten opzichte van de rode kleurstof, in welke verschijningsvorm dan ook, heeft dit zgn. dominante wit der Leghorns niet die overheersende werking. Zelfs tegenover zwart is de overheersing niet volledig, want de fokonzuivere nakomelingen vertonen hier en daar een gekleurde veer. Door steeds weer witte Leghornhennen te introduceren werd het percentage dieren, dat fokzuiver was voor dominant wit in snel tempo opgevoerd.

De legkracht van de Leghorn

Alhoewel in deze tijd de Leghorn als leghoen niet meer „aan de bak” komt had in vroeger dagen het ras de naam een goede legster te zijn, vroeg legrijp en met grote kiemkracht van het embryo. Het is haast ondoenlijk om aan te geven waaraan deze gunstige factoren hebben gelegen, doch het is aan te nemen, dat het zijn oorzaak vindt in een gunstige samenvoeging van alle of ten minste de meeste erfactoren voor een krachtige en lang aangehouden leg. De echte Europese landhoenrassen bezaten een krachtige voorjaars- en zomerleg, doch schoten op dit punt te kort in de winter. De landhoenders van Noord-Italië voeren echter het bloed van de Malayoïden Langshangroepen, die de leg over een groter aantal maanden verdelen, zij het dan bij deze rassen niet door dezelfde genetische oorzaken.

Voor de duidelijkheid, althans om misverstanden te voorkomen, moeten we er aan toevoegen, dat behalve de landhoenrassen van Azië, die nauwelijks van de Europese verschillen, Azië twee oeroude hoenderrassen kent, de geelbenige, bijna geelvellige kamloze Maleierachtige en de hoogbenige, vedervoetige witvellige en zwartogige Langshans uit noordelijker streken. In hoeverre Cochins, Brahma's en enkele andere Aziatische rassen, een tussenvorm van de Aseels en de Langshans zijn of dat er een grotere en hoogbenige soort, de Gallus Gigantus, heeft bestaan is een zaak die buiten beschouwing kan blijven. Een vaststaand feit is wel, dat verschillende landen aan de Middellandse Zee meer dan 2.000 jaar geleden verschillende hoenders uit het Verre Oosten hebben ontvangen, die enerzijds de Spaanse Hoenders (waartoe ook de Minorca's behoren) en anderzijds de Italiaanse Landhoenders deden ontstaan.

Ruim een eeuw heeft de witte Leghorn zijn populariteit weten te behouden en uit te dragen. De sterk overheersende rol van het ras is echter al sinds jaren uitgespeeld en daarvoor zijn verschillende redenen aan te wijzen.

In de loop der jaren hebben de witte Leghorns bijgedragen aan de opkomst van andere Leghorn-kleurslagen, doch zij hebben ook hun bloed geleend aan verschillende andere middelzware en lichte rassen, een concurrentie derhalve, die zij zichzelf hebben aangedaan. Zij hebben er dus aan bijgedragen aan andere rassen hun waardevolle eigenschappen over te dragen. Juist die rassen zijn later steeds meer in de belangstelling van de fokker gekomen. Bovendien hecht men tegenwoordig waarde aan een slachthoen, derhalve een kip met voldoende vleesaanzetting. Hierdoor hebben andere rassen dan ook een betere kans gekregen.

Jammer genoeg is de witte Leghorn, wat de rasfokkerij betreft, wat in de versukeling gekomen. Over de waarde als bedrijfshoen behoeven we niet meer te spreken, want geen rashoen spreekt hier nog een woordje mee. In ons land echter hebben de witte Amerikaanse Leghorns zich als tentoonstellingshoen aardig weten te handhaven. Het Nederlands type witte Leghorn heeft vrijwel geheel afgedaan, alhoewel enkele enthousiaste Leghorn-fokkers zich beijveren om deze kleurslag als tentoonstellingshoen weer terug te brengen.

C. AALBERS